

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**КРАЇНОЗНАВСТВО
ТА ОРГАНІЗАЦІЙНА ПОВЕДІНКА
ІНОЗЕМНОГО ПІДПРИЄМСТВА**

**Методичні рекомендації
до практичних завдань
для здобувачів вищої освіти спеціальності
292 «Міжнародні економічні відносини»
освітньої програми «Міжнародний бізнес»
першого (бакалаврського) рівня**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2024**

УДК [908+339.9](072.034)

K77

Укладачі: Р. П. Шкробень

Є. В. Воронюк

Затверджено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин.
Протокол № 1 від 29.08.2023 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Країнознавство та організаційна поведінка іноземного підприємства [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до практичних завдань для здобувачів вищої освіти спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» освітньої програми «Міжнародний бізнес» першого (бакалаврського) рівня / уклад. Р. П. Шкробень, Є. В. Воронюк. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2024. – 48 с.

Уміщено основні практичні завдання за темами навчальної дисципліни та рекомендації щодо їхнього виконання.

Рекомендовано для здобувачів вищої освіти спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» освітньої програми «Міжнародний бізнес» першого (бакалаврського) рівня.

УДК [908+339.9](072.034)

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2024

Вступ

Навчальну дисципліну «Країнознавство та організаційна поведінка іноземного підприємства» спрямовано на засвоєння здобувачами вищої освіти спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» освітньої програми «Міжнародний бізнес» першого (бакалаврського) рівня теоретичних положень щодо стану та розвитку країн світу, що відіграють важливу роль у світовій економіці, розвитку їхнього міжнародного партнерства й особливостей ведення бізнесу, а також на оволодіння навичками самостійного здійснення аналізу, ідентифікації й оцінювання інтеграційних процесів у світовій економіці, аналізу і прогнозування розвитку міжнародного партнерства та його впливу на ведення міжнародного бізнесу.

Програма навчальної дисципліни «Країнознавство та організаційна поведінка іноземного підприємства» містить один змістовий модуль і вісім тем, які охоплюють теоретичні питання та практичні аспекти реалізації міжнародних відносин у різноманітних виявах, дослідження регіональних аспектів розвитку країн світу і їхнього впливу на геополітичні процеси, а також особливості взаємодії держав на міжнародному рівні.

Технологічною картою навчальної дисципліни передбачено практичні заняття. Це форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом виконання здобувачами вищої освіти відповідно до сформульованих завдань. До практичних занять розроблено методичні рекомендації, які розкривають тематику і плани проведення практичних занять, із переліком рекомендованої літератури.

У методичних рекомендаціях для проведення практичних занять містяться завдання та приклади виконання типових завдань за темами навчальної дисципліни.

Загальні компетентності та результати навчання, які формує навчальна дисципліна, наведено в табл. 1.

**Результати навчання та компетентності,
які формує обов'язкова навчальна дисципліна**

Результати навчання	Компетентності, якими має оволодіти здобувач вищої освіти
PH1	СК9
PH3	СК11
PH4	СК1, СК3, СК8
PH8	СК3
PH9	ЗК2
PH16	ЗК2
PH19	СК3
PH22	СК3
PH23	СК9
PH29	СК2

Примітка.

СК1. Здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції.

СК2. Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням їх основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин.

СК3. Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин та моделей економічного розвитку.

СК8. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

СК9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

СК11. Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

PH1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

PH3. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення.

PH4. Систематизувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.

PH8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції.

PH9. Розуміти і вміти застосовувати, відповідно до інших вимог освітньої програми, сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій.

PH16. Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

PH19. Розуміти та застосовувати чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо у сфері міжнародних економічних відносин.

PH22. Застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

PH23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

PH29. Приймати та обґрунтовувати управлінські рішення щодо створення та діяльності підприємницьких структур, сприяння інтернаціоналізації бізнесу у секторі малого та середнього підприємництва.

Змістовий модуль 1

Основи країнознавчих досліджень та особливості розвитку країн світу

Тема 1. Методологічні основи країнознавчих досліджень

Практичне заняття 1 **Методологічні основи країнознавчих досліджень**

Мета – закріплення теоретичного базису країнознавчих досліджень.

Завдання 1.1. Виберіть по одній країні з розвинених країн, країн, що розвиваються, і найменш розвинених країн. Надайте характеристику кожної країни. Як рівень розвитку країни впливає на рівень життя населення та доступ до ресурсів?

Завдання 1.2. Поясніть на прикладах, як вивчення країн сприяє нашому оцінюванню різних культур, економік і політичних систем.

Завдання 1.3. Дайте визначення таких понять:

1. Держава.
2. Країна.
3. Авторитет.
4. Територія.
5. Населення.
6. Уряд.
7. Суверенітет.
8. Монархія.
9. Демократія.
10. Диктатура.
11. Республіка.
12. Міжнародні відносини.
13. Незалежні актори.

14. Дипломатичні відносини.

15. Співпраця.

Тема 2. Організаційна поведінка іноземного підприємства

Практичне заняття 2

Поняття організаційної поведінки підприємства. Характеристика організаційної поведінки підприємства, ключові елементи

Мета – отримання навичок пошуку й оброблення інформації. Розвиток критичного мислення.

Завдання 2.1. Надайте обґрунтовані відповіді на запитання.

1. Як автократична поведінка впливає на моральний стан співробітників і задоволеність роботою?

2. Які потенційні переваги та недоліки демократичної поведінки в організації?

3. Як поведінка *laissez-faire* може призвести до відсутності структури та єдиного напрямку в діяльності команди?

4. Яка роль поведінки, орієнтованої на завдання, у досягненні організаційних цілей і завдань?

5. Як поведінка, орієнтована на людей, сприяє створенню позитивного робочого середовища та залученості працівників?

6. Які основні аспекти організаційної поведінки ви можете назвати і чому вони важливі для успішного функціонування підприємства?

7. Які дисципліни та наукові галузі вивчають організаційну поведінку? Як вони взаємодіють для вивчення поведінки людей в організації?

8. Які основні характеристики організаційної поведінки роблять її багатосторонньою та багатоаспектною?

9. Які ключові аспекти поведінки працівників організації розглядають у сфері організаційної поведінки? Які чинники можуть мотивувати працівників?

10. Які принципи та характеристики організаційної поведінки роблять її корисною для управління організацією та досягнення її цілей?

11. Як культурна різноманітність впливає на організаційну поведінку іноземних підприємств? Наведіть приклади того, як різне культурне походження може впливати на перспективи, цінності та стилі спілкування всередині робочого колективу.

12. Які стратегії можуть застосовувати іноземні підприємства, щоб подолати мовні бар'єри та забезпечити ефективну комунікацію всередині своїх організацій? Обговоріть важливість програм мовної підготовки та використання інструментів спілкування для подолання розриву в спілкуванні.

13. Які навички та якості необхідні міжкультурним лідерам, щоб ефективно керувати мультикультурним робочим колективом? Як лідери можуть орієнтуватися в різних культурних нормах і забезпечити чутливість до потреб і очікувань співробітників із різним походженням?

14. Як культурні відмінності впливають на мотивацію та задоволеність роботою на іноземних підприємствах? Наведіть приклади того, як розуміння унікальних мотиваційних факторів кожної культури може допомогти розробити ефективні системи заохочення та сприяти задоволенню роботою.

15. Чому іноземним підприємствам важливо ознайомитись із трудовим законодавством і правилами країни, що приймає? Обговоріть потенційні наслідки недотримання вимог і важливість збереження позитивної репутації шляхом дотримання цих законів.

Завдання 2.2. Розгляд кейсів у групах по два – чотири здобувачі вищої освіти.

Кейс 1. Компанія А – це багатонаціональна корпорація, яка працює в кількох країнах. Із якими потенційними проблемами може зіткнутися компанія А щодо організаційної поведінки в різних культурних контекстах? Відповідь обґрунтуйте.

Кейс 2. Поясніть концепцію культурного інтелекту та його значення в контексті управління іноземним підприємством. Як культурний інтелект може допомогти подолати проблеми, пов'язані з організаційною поведінкою?

Кейс 3. Компанія Б розширює свою діяльність у нову країну з відмінним культурним кодом. Поясніть важливість міжкультурної підготовки для співробітників і те, як вона може позитивно впливати на організаційну поведінку іноземного підприємства.

Кейс 4. Компанія В стикається з проблемами мотивації співробітників та продуктивності в одній зі своїх закордонних філій. Запропонуйте деякі стратегії, які керівництво може реалізувати для поліпшення організаційної поведінки та створення позитивної робочої культури в іноземному підприємстві.

Рекомендована література: [1 – 9; 11; 12].

Тема 3. Країни Європи: економіка та міжнародне партнерство.

Організаційна поведінка підприємств у країнах Європи

Практичне заняття 3

**Особливості міжнародного партнерства європейських країн.
Порівняльний аналіз умов ведення бізнесу в європейських країнах**

Мета – формування навичок аналізу розвитку країн ЄС, країн, які не є членами ЄС, і основних країн Європи.

Завдання 3.1. Дайте характеристику ключових країн регіонів і суб-регіонів Європи.

Методичні рекомендації

1. За класифікацією макрорегіонів світу відповідно до підходу ООН у Європі виділяють такі субрегіони: Західну, Північну, Східну та Південну Європу.

2. Виберіть країну-лідера в кожному з регіонів Європи та сформууйте паспорт країни.

Паспорт країни має містити загальні відомості про країну, інформацію про географічне положення, державний устрій і форму правління, природні умови й ресурси, населення, господарство, культуру та соціальний розвиток.

Рекомендована література: [1 – 6].

Приклад виконання

Загальні відомості. Офіційна назва – Федеративна Республіка Німеччина (ФРН). Столиця – Берлін (близько 3,5 млн осіб). Площа – 357 тис. км² (61-ше місце у світі). Населення – понад 82 млн осіб (12-те місце). Державна мова – німецька. Грошова одиниця – євро.

Географічне положення. Німеччина знаходиться в Західній Європі та межує з дев'ятьма країнами: на сході – із Польщею, південному сході – із Чехією, на півдні – з Австрією та Швейцарією, на південному заході – із Францією, на заході – із Люксембургом, Бельгією та Нідерландами, на півночі – із Данією. Має вихід до Балтійського та Північного морів, а через них і до Світового океану. Загалом географічне положення Німеччини можна оцінити як сприятливе для її розвитку та міжнародної співпраці.

Державний устрій і форма правління. Німеччина є федеративною державою. Вона складається з окремих земель, кожна з яких має власну конституцію, а також парламент і уряд. Главою держави є федеральний президент, який має незначні повноваження. Виконавча влада належить федеральному уряду на чолі з федеральним канцлером. Законодавча влада – парламент, який складається з двох палат – бундестагу (виборних депутатів) і бундесрату (його членів призначають уряди земель).

Природні умови та ресурси. У рельєфі країни переважають рівнини та височини, що сприяє розвитку господарства країни. Гірські масиви Гарц, Шварцвальд мають невелику площу та висоту (до 1 493 м). Лише на крайньому півдні височать північні відроги Альп (до 2 963 м). Клімат ФРН помірний: немає ні сильних морозів узимку, ні великої спеки влітку. Річна сума опадів (600 – 700 мм) на більшій частині території достатня для вирощування без зрошення основних сільськогосподарських культур.

Німеччина має густу річкову мережу. Річки повноводні, судноплавні, з'єднані каналами. На півночі та півдні країни багато озер. Ґрунти переважно підзолисті. Вони бідні на поживні речовини та малородючі. Близько 30 % території Німеччини вкрито переважно штучно насадженими хвойними лісами. У них розводять тварин, яких використовують для розвитку мисливства: благородних оленів, козуль, ланей, серн, кабанів, фазанів, куріпок тощо.

У харчовій промисловості інтенсивно використовують ресурси прибережних вод (оселедці, макрель, тріску та ін.). Є значні природні рекреаційні ресурси. Гірські річки мають невеликі енергоресурси.

На корисні копалини Німеччина небагата: є лише доволі значні поклади кам'яного, бурого вугілля та калійних солей, а також невеликі запаси нафти й газу; у горах подекуди є родовища руд кольорових металів. Майже повсюдно є будівельні матеріали.

Населення. Населення Німеччини найчисленніше в Європі, досить рівномірно розміщене по території. Середня густина населення перевищує 230 осіб на 1 км², у найбільших промислових районах вона зростає до 500 осіб на 1 км². Смертність перевищує народжуваність. Міське населення становить майже 90 %. Окрім столиці, до міст мільйонерів належать Гамбург (1,7 млн осіб) та Мюнхен (1,2 млн осіб). У промислових районах міста злилися в агломерації: Рейнсько-Рурську, Рейнсько-Майнську і Штутгартську. Близько 90 % населення становлять німці. До інших корінних жителів належать лужицькі серби (100 тис. осіб) і данці (50 тис. осіб). Значну групу становлять іммігранти з Туреччини та південної частини Європи (2 млн осіб – турки; 0,8 млн осіб – вихідці з колишньої Югославії; 0,6 млн осіб – італійці тощо).

Господарство. За рівнем розвитку господарства, обсягами ВВП Німеччина посідає перше місце в Європі, її економіка базується на найпотужнішій у цій частині світу індустрії. Німеччина посідає провідне місце у світі за виробництвом автомобілів, пластмас, фарб і хімікатів. Основними галузями індустрії є машинобудівна, металургійна, хімічна, електротехнічна та будівельна. Енергетичне забезпечення господарства здійснюють за рахунок енергоносіїв, серед яких основними є вугілля (33 %), газ і нафта. Німеччина також має високий рівень розвитку легкої та харчової промисловості. Майже 80 % підприємств текстильної промисловості зосереджено лише в трьох землях на півдні та заході країни. Зокрема, у землі Рейн-ланд-Пфальц зосереджено виробництво взуття. Далеко за межі країни поставляють вироби німецької харчової промисловості – ковбаси, пиво та вино. Найбільший промисловий район сформувався в басейні річки Рур (Рурський басейн). Німеччина має диверсифіковане і високопродуктивне сільське господарство. Хоча в ньому зайнято лише 5 % працівників в економіці, вони створюють 14 % ВВП. Основною галуззю сільського господарства є тваринництво (67 %). Урожайність зернових становить близько 70 ц із га. Потужною галуззю економіки ФРН є туризм.

Культура та соціальний розвиток. Німецька культура має давню історію. У системі освіти обов'язковою є десятирічна освіта. Добре функціонує система закладів вищої освіти. Існує розгалужена мережа університетів.

Найбільшими університетами є Кельнський (60 тис. студентів), Мюнхенський (60 тис. студентів), Берлінський (45 тис. студентів). Німці – одна з найбільш поінформованих націй світу. На 1 тис. жителів припадає 500 примірників газет і 600 телевізорів. Витрати на охорону здоров'я становлять понад 8 % ВВП, тоді як на армію лише 1,6 %. Велику увагу приділяють здоров'ю нації: середня тривалість життя жінок у ФРН уже досягла 80 років.

Завдання 3.2. Порівняльний аналіз умов ведення бізнесу в країнах Європи. Виберіть одну чи декілька країн, що будуть оптимальними для започаткування будівельного бізнесу.

Мета – формування навичок аналізу можливостей ведення бізнесу в країнах Європи.

Методичні рекомендації

Для того щоб вибрати оптимальну країну для започаткування бізнесу, слід ознайомитися зі статистичними даними звітів Світового банку «B-READY». Також дозволено використовувати інші статистичні дані, опубліковані офіційними джерелами.

Рекомендована література: [1 – 12; 16; 17; 19].

Тема 4. Країни Азії: економіка та міжнародне партнерство. Організаційна поведінка підприємств у країнах Азії

Практичне заняття 4

Особливості розвитку та бізнес-середовище азійських країн

Мета – визначення й аналіз траєкторії розвитку азійських країн.

Завдання 4.1. Дайте характеристику ключових країн регіонів і суб-регіонів Азії.

Методичні рекомендації

Виберіть країну-лідера в кожному з регіонів Азії та сформулюйте паспорт країни.

Паспорт країни має містити загальні відомості про країну, інформацію про географічне положення, державний устрій і форму правління, природні умови й ресурси, населення, господарство, культуру та соціальний розвиток. Приклад оформлення паспорта країни наведено в практичному занятті 3.

Для характеристики ключових регіонів Азії слід пам'ятати, що за класифікацією макрорегіонів світу ООН в Азії виділяють такі субрегіони: Західну, Центральну, Південну, Північну, Східну та Південно-Східну Азію.

Визначаючи траєкторію розвитку, доцільно пам'ятати про основні геополітичні центри, що перебувають на території цих регіонів та впливають на нього. Такими центрами є:

Близький Схід із його основними геополітичними точками (Суецький канал, Босфор, Дарданелли, Ормузька протока, Сирія, Курдистан);

Середня (Центральна) Азія (Туркменістан, Узбекистан, Казахстан), країни якої достатньо забезпечено нафто- і газоресурсами, тому фактично безальтернативним ринком збуту для них є Китай або продаж через посередників із Близького Сходу, що призводить до їхньої залежності чи робить видобуток нерентабельним. Окрім того, Середня Азія є основним регіоном транспортування афганського героїну до Європи (із 2001 р. обсяги поставок збільшилися у вісім разів);

Південна Азія, де існують суперечності між Індією та Пакистаном (базова суперечність є релігійною: Пакистан – мусульмани, Індія – індуїсти. Особливо гостро цю суперечність виражено в індійському штаті Кашмір); між Індією і Китаєм за контроль над коридором Сілігурі – територією, яка пов'язує північно-східні індійські штати з «материковою» Індією (шість індійських штатів) – фактично є боротьбою за першість у регіоні.

Південно-Східна Азія – регіон із великою кількістю суперечностей та геополітичних точок. Серед них потрібно звернути увагу на таке:

Південнокитайське море, яке є найбільш завантаженим торговельним шляхом у світі, що стало причиною суперечностей між Китаєм та Філіппінами за юрисдикцію на його території. Окрім того, у Південнокитайському морі зосереджено поклади нафти;

Північну та Південну Корею, оскільки КНДР опосередковано є буфером між США і Китаєм, тоді як Республіка Корея є основним судноремонтним доком ВМС США. Окрім того, це зона конфлікту інтересів значних сил у регіоні. Основна військова база США (крім Південної Кореї) – це острів Гуам, який контролює не тільки вхід до Південнокитайського моря з Тихого океану, а й весь регіон;

Курильські острови, або Північні території. Контролюють єдиний судноплавний шлях з Охотського моря.

Рекомендована література: [1 – 3; 5 – 9; 11 – 13; 17].

Завдання 4.2. Формування рейтингу найбільших азійських компаній, що впливають на світовий ринок. Здійсніть аналіз діяльності найбільших азійських компаній, що впливають на світовий ринок.

Мета – визначення й аналіз діяльності найбільших азійських компаній.

Методичні рекомендації

Для виконання завдання доцільно звернути увагу на результати рейтингу 50 найбільш інноваційних компаній з усього світу в цьому році. Його щорічно надає провідна міжнародна консалтингова компанія The Boston Consulting Group (BCG). Для визначення рейтингу ця компанія щорічно робить опитування понад 1,5 тис. топ-менеджерів, спеціалізацію яких пов'язано з інноваціями в різних галузях промисловості.

Серед азійських компаній у рейтингу є представники Японії (Toyota, телекомунікаційна медіа корпорація SoftBank, Fast Retail, величезний конгломерат Hitachi та компанія з виробництва різного устаткування NEC), із китайських компаній – Tencent, Huawei та Lenovo, є також найбільша південнокорейська корпорація Samsung і Tata Motors із Індії.

У процесі аналізу розгляньте промислову спеціалізацію регіону. Значний внесок у розвиток металургійного ринку роблять корейська металургійна компанія Posco та китайська Baosteel, найбільша японська сталеливарна корпорація Nippon Steel & Sumitomo Metal (NSSMC).

Азійські компанії є світовими лідерами в галузі мікроелектроніки.

До великих корпорацій у будівельному бізнесі належать японські Shimizu Corporation, Taisei Corporation, Kajima Corporation, Takenaka Corporation, Obayashi Corporation і Kumagai Gumi, Fujita Corporation, Toda Corporation, Hazama Corporation, Tokyo Construction та Mitsui Construction.

Рекомендована література: [1 – 3; 5 – 8; 11 – 13; 17].

Приклад виконання

Samsung Group – це промисловий концерн, один із найбільших у Південній Кореї, оснований 1938 р. в єдиній Кореї. На світовому ринку відомий як виробник високотехнологічних компонентів, телекомунікаційного обладнання, побутової техніки, аудіо- і відеопристроїв.

Уведено маркетингові зміни, повністю перероблено місію компанії та змінено її символ. На двох перших логотипах компанії були наявні три червоні зірки. Але керівництво Samsung, вважаючи колишній логотип не відповідним іміджу міжнародної корпорації, відважилося на його заміну. Саме тоді побачила світ сучасна емблема – динамічно нахилений синій еліпс із написаною всередині назвою фірми. Відмінний дизайн і масштабна рекламна кампанія зробили свою справу: логотип став одним із найбільш упізнаваних у світі.

Понад 70 % продажів концерну припадає на електронну промисловість.

Компанії цього підрозділу: Samsung Electronics, Samsung SDI, Samsung Electro-Mechanics, Samsung SDS і Samsung Networks.

Підрозділи електронної промисловості компанії працюють по всьому світу, велика частина виробів іде на експорт.

Розподіл бізнесу електронної промисловості Samsung за регіонами показано на рис. 4.1.

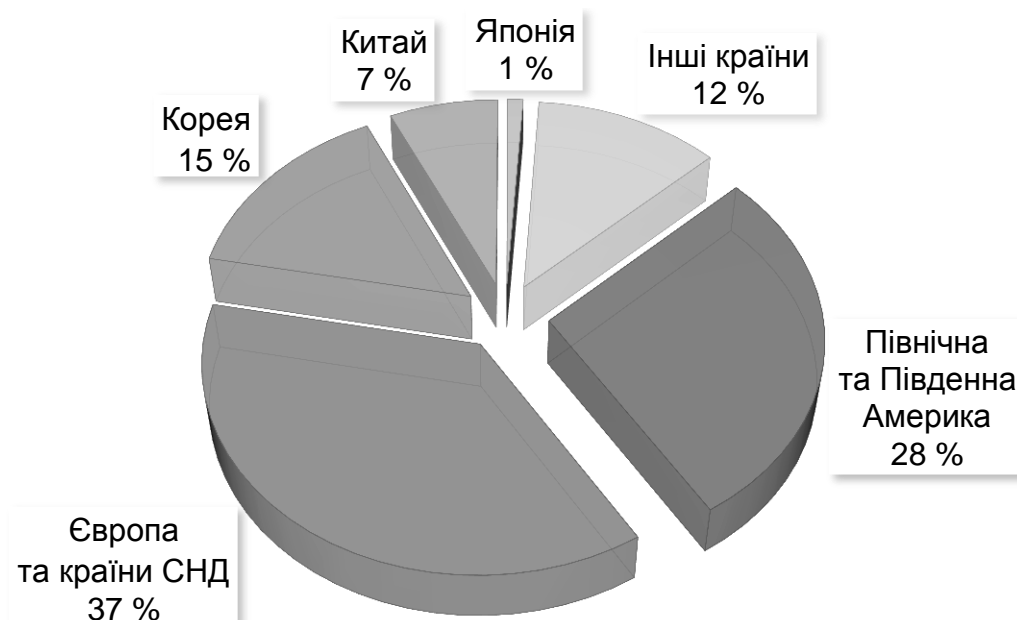

Рис. 4.1. Частка бізнесу електронної промисловості концерну Samsung за регіонами світу

Підрозділи концерну займаються виробництвом жорстких дисків (HDD), оперативної пам'яті, SRAM (зокрема й для виробництва чипів відеокарт та процесорів), рідкокристалічних моніторів, рідкокристалічних і плазмових телевізорів, мобільних телефонів стандартів GSM, CDMA, 3G та з підтримкою WiMAX, обладнання для IP-телефонії, ноутбуків, принтерів, МФУ, побутової техніки тощо, а також розвитком мереж бездротової телекомунікації третього та четвертого покоління, WiMAX.

Варто зазначити успіх компанії на ринку телекомунікацій у США. Samsung удалося посісти провідне місце із продажу мобільних телефонів, випередивши компанію Motorola (Strategy Analytics). На європейському ринку корпорація так само посідає перше місце, змістивши з нього компанію Nokia.

За статистикою дослідної компанії DisplaySearch, Samsung Electronics займає головні позиції серед провідних телевізійних брендів на світовому ринку, зокрема перше місце належить Samsung на ринках Західної та Східної Європи, Північноамериканського регіону. На рис. 4.2 показано частку ринку концерну Samsung, порівняно з найбільшими виробниками телевізорів у світі.

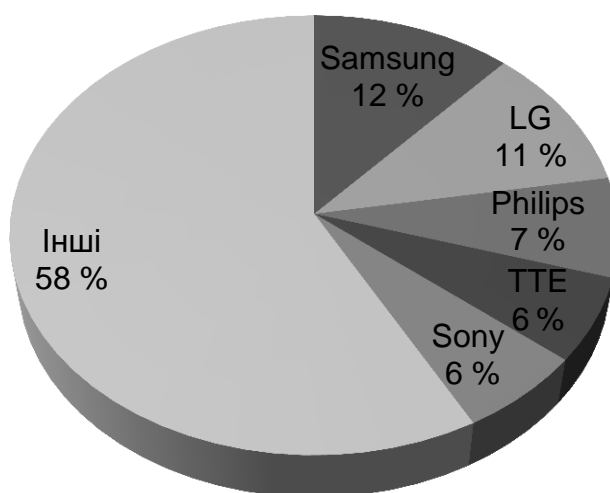

Рис. 4.2. Частка ринку найбільших виробників телевізорів у світі

Один із найбільш важливих напрямів, як уже було зазначено, – це створення LCD-панелей (моніторів) і ТБ. Про це свідчить і поширеність виробництв. Заводи з виготовлення моніторів Samsung Electronics

розташовано в Східній Європі на території Угорщини (із 1990 р.), Словаччини (із 2002 р.), а також Іспанії (із 2001 р.).

Отже, можна зробити висновок про те, що концерн Samsung займає провідні позиції на світовому ринку електроніки, формуючи основні напрями його розвитку та створюючи жорстку конкуренцію для інших учасників ринку.

Завдання 4.3. Складіть рейтинг найбільших азійських компаній, що впливають на світовий ринок.

Методичні рекомендації

Для формування рейтингу потрібно розрахувати показники темпів приросту доходів компанії, частку ринку у світі та регіоні, кількість напрямів діяльності, приріст зайнятого населення (кількості працівників) тощо.

Частка ринку характеризує становище підприємства щодо конкурентів. Кількісно частку ринку визначають як відношення обсягу продажу товарів підприємства до загального обсягу продажу товарів тієї самої категорії на ринку, обчислене у відсотках.

Для формування рейтингу кожному з досліджуваних підприємств слід надати бали за кожним із виділених критеріїв. Тобто за кожним критерієм бали буде розподілено в порядку зростання чи спадання, відповідно до значення такого критерію на кожному з досліджуваних підприємств (якщо в рейтингу беруть участь 10 підприємств, то мінімальним буде 1 бал, а максимальним – 10).

На наступному етапі потрібно визначити суму балів, набраних кожним підприємством за всіма критеріями.

Рейтинг слід сформувати в порядку зростання суми балів: найвище місце в рейтингу буде посідати підприємство, що набрало максимальну кількість балів за результатами оцінювання, а отже є лідером у регіоні та має найбільші конкурентні переваги.

Рекомендована література: [1 – 3; 5 – 8; 11 – 13; 17].

**Тема 5. Країни Африки:
економіка та міжнародне партнерство.
Організаційна поведінка підприємств у країнах Африки**

**Практичне заняття 5
Порівняльний аналіз умов ведення бізнесу в Африці**

Мета – закріплення навичок аналізу щодо траєкторії розвитку африканських країн, визначення глобальних проблем країн регіону та їхнього впливу на світ.

Завдання 5.1. Визначте основні проблеми країн Африканського регіону за такими напрямками: демографія, екологія, освіта і наука, економіка та політика.

Методичні рекомендації

Доля Африки історично пов'язана з долею всього світу. Цей континент став колыскою людства, створив потужні цивілізації (Стародавній Єгипет, Арабський халіфат та ін.), але колоніальна епоха значно загальмувала розвиток його народів, ізолювала їх від впливу світу. Після здобуття незалежності кожна з країн Африки вибрала свій шлях розвитку – капіталістичний або соціалістичний, але, як показало життя, західна й радянська моделі розвитку, що не враховували реалій континенту, призвели до ще більшого поглиблення економічної кризи, політичної й соціальної нестабільності, регіональних та етнічних (зокрема й воєнних) конфліктів, злиденності.

На території Африки можна виділити субрегіони, які утворюють такі держави:

Північна Африка – Алжир, Єгипет, Лівія, Марокко, Судан, Туніс, Західна Сахара;

Західна Африка – Бенін, Буркіна-Фасо, Гамбія, Гана, Гвінея, Гвінея-Бісау, Кабо-Верде, Кот-д'Івуар, Лівія, Мавританія, Малі, Нігер, Нігерія, Сенегал, Сьєрра-Леоне, Того;

Центральна Африка – Ангола, Габон, Демократична Республіка Конго, Камерун, Конго, Острів Святої Єлени (володіння Великої Британії), Сан-Томе і Принсіпі, Центральноафриканською Республіка, Чад, Екваторіальна Гвінея;

Східна Африка – Бурунді, Джибуті, Замбія, Зімбабве, Кенія, Маврикій, Мадагаскар, Малаві, Мозамбік, Реюньйон (заморський департамент Франції), Руанда, Сейшельські острови, Сомалі, Танзанія, Уганда, Еритрея, Ефіопія.

У південній частині материка розміщено субрегіон Південна Африка, що складається з таких країн, як Ботсвана, Лесото, Намібія, Свазіленд, Південноафриканська Республіка.

Для виконання завдань до теми слід пам'ятати, що серед більшості африканських країн не дістала підтримки концепція вестернізації, тобто орієнтація на соціальні інститути, еталони права Заходу, зокрема США. Водночас не набула розвитку ідея геополітичного тяжіння Африки до Євразії. За Африкою закріпилася стійка репутація найконфліктнішого регіону суспільного життя. Це зумовлено складним переплетінням різних конфліктогенних чинників (етнічного, кланового, конфесійного) і суперечностями соціально-економічного, політичного характеру тощо.

Сучасні африканські держави мають різноманітну політичну й соціально-економічну спрямованість. На континенті складно переплелися різні типи економічних відносин – від общинно-патріархальних до капіталістичних і соціалістичних.

У політичній системі панують різні види влади: авторитарно-військово-диктаторські, однопартійні, багатопартійні, демократичні та монархічні. Сучасну Африку в політичному аспекті репрезентують переважно авторитарні режими. Специфічним феноменом більшості африканських країн залишається роль армії. Армія – опора та важіль влади практично в усіх державах континенту. У геополітичному, регіональному балансі сил в Африці найпомітнішу роль відіграють країни, які мають потужні армії та значний людський потенціал. Це Єгипет, Марокко, Алжир, Ефіопія, Ангола, Південноафриканська Республіка (ПАР).

У сфері духовного ідеологічного життя панує широкий спектр поглядів: від традиційних африканських культур і вірувань до мусульманської та християнської релігії, буржуазних і соціалістичних ідей.

Іншим специфічним чинником Африканського континенту, який впливає на його геополітичну ситуацію, є міжетнічні відносини. На континенті живе приблизно 50 націй і народностей, три тисячі племен, які розмовляють тисячею мов.

У геостратегічному аспекті Африка більше тяжіє до Заходу.

Рекомендована література: [1 – 3; 5 – 8; 11; 12; 14].

Завдання 5.2. Сформуйте інвестиційний паспорт регіонів (країн, міст) Африки. Такий паспорт має містити опис їхніх географічних, культурних, соціальних та інших особливостей, можливостей розвитку регіону, а також економічно привабливих сфер господарської діяльності.

**Тема 6. Країни Північної та Латинської Америки:
економіка і міжнародне партнерство.
Організаційна поведінка підприємств
у країнах Північної та Латинської Америки**

Практичне заняття 6

**Порівняльний аналіз найбільших американських
транснаціональних корпорацій,
що впливають на міжнародні відносини.**

Особливості розвитку та ділове середовище Латинської Америки

Мета – визначення сучасних проблем і перспектив розвитку США, Канади та Латинської Америки, особливостей їх міжнародного співробітництва.

Завдання 6.1. Сформуйте інвестиційний паспорт регіонів (країн, міст) Америки. Такий паспорт має містити опис їхніх географічних, культурних, соціальних та інших особливостей, можливостей розвитку регіону, а також економічно привабливих сфер господарської діяльності.

Методичні рекомендації

Америка як частина світу складається з двох материків – Північної та Південної Америки. Складна історія завоювання європейськими державами Америки, боротьба народів за визволення вплинули й на її регіональний розподіл, який не є однозначним. Донині існує назва «Латинська Америка» для регіону Західної півкулі, розміщеного на південь від США. Це застаріле визначення презентує історично сформоване переважання в більшості держав Америки іспанської та португальської мов і культур (латинських або романських). Виділяють також Вест-Індію, яка бере свій

початок ще від Колумба, або Карибський регіон. Усі ці регіональні розподіли хоча все ще побутують, але вже значно застаріли. Слід розподіляти цю частину світу за нині головними, тобто соціально-економічними, ознаками на Північну, Центральну і Південну Америки.

Субрегіон Північна Америка складається з Канади, Мексики та США. Ці держави об'єднуються не лише географічно. Вони тісно інтегровані на основі зони вільної торгівлі в межах міжнародної економічної організації USMCA (до 2020 р. НАФТА).

До складу субрегіону Центральна Америка входять невеликі держави, розташовані на південь від Мексики аж до південноамериканської Колумбії, та багато острівних країн Карибського моря (Антигуа і Барбуда, Багамські Острови, Барбадос, Беліз, Гаїті, Гватемала, Гондурас, Гренада, Домініка, Домініканська Республіка, Коста-Рика, Куба, Нікарагуа, Панама, Сальвадор, Сент-Вінсент і Гренадини, Сент-Кітс і Невіс, Сент-Люсія, Тринідад і Тобаго, Ямайка).

Дуже чітко виділяється субрегіон Південна Америка, до якого належать Аргентина, Болівія, Бразилія, Венесуела, Гайана, Еквадор, Колумбія, Парагвай, Перу, Суринам, Уругвай, Чилі.

Рекомендована література: [1 – 3; 5 – 8; 11; 12; 14; 17].

Завдання 6.2. Сформуйте паспорт США та Канади. Виділіть спільні та відмінні риси.

Паспорт країни має містити загальні відомості про країну, інформацію про географічне положення, державний устрій і форму правління, природні умови й ресурси, населення, господарство, культуру та соціальний розвиток.

Завдання 6.3. Складіть рейтинг найбільших американських транснаціональних корпорацій, які впливають на міжнародні відносини. Методику такого рейтингу наведено в методичних рекомендаціях до практичного завдання 4.

Завдання 6.4. Визначте найбільші економічні та політичні центри Південної Америки. Дайте їхню характеристику. Визначте їхню роль у формуванні міжнародних економічних відносин регіону.

Методичні рекомендації

Надзвичайно динамічний регіон, де проходить процес масштабного освоєння внутрішніх територій, прискореними темпами розвивається економіка, відбуваються швидкі зміни в соціальній сфері. Процес трансформації суспільства випереджає швидкість змін у свідомості людей, що породжує гострі суперечності та конфлікти. Серед країн Південної Америки регіональними лідерами є Бразилія й Аргентина.

Відмінною рисою країн регіону останніми роками стало їхнє прагнення до регіональної інтеграції. Серед безлічі інтеграційних об'єднань можна виділити Союз південноамериканських націй (УНАСУР), який об'єднав держави Південної Америки; Тихоокеанський альянс (Мексика, Перу, Чилі, Колумбія), що відрізняється особливим динамізмом в економічній сфері, і Співдружність країн Латинської Америки та Карибського басейну (СЕЛАК), до якого ввійшли всі 33 країни регіону, зокрема Куба, а США і Канада залишилися за межами об'єднання. СЕЛАК багато в чому виник як альтернатива Організації американських держав і традиційно перебуває під впливом Вашингтона. Разом із тим інтеграційні процеси в регіоні ускладнює наявність об'єднань, які дублюють одне одного, а також внутрішні суперечності учасників, що часто заважають їм створювати зони глибокої інтеграції та більш ефективно координувати свої дії, зокрема під час кризових ситуацій.

Усе більш явним стає бажання латиноамериканських країн активніше брати участь у світовій політиці самостійним гравцем. Особливу роль у цьому відіграє найбільша країна Латинської Америки – Бразилія, яка претендує на місце постійного члена в Раді Безпеки ООН і представляє регіон серед країн БРІКС. Крім того, три латиноамериканських країни (Аргентина, Бразилія, Мексика) є членами Великої двадцятки. За країнами Латинської Америки зарезервовано два місця серед непостійних членів Ради Безпеки ООН (тепер ці місця займають Аргентина і Чилі).

Рекомендована література: [1 – 3; 5 – 8; 11; 12; 14; 17].

Тема 7. Країни Австралії та Океанії: економіка і міжнародне партнерство. Організаційна поведінка підприємств у країнах Австралії та Океанії

Практичне заняття 7.

Аналіз особливостей розвитку бізнес-середовища Австралії та Океанії

Мета – визначення сучасних проблем і перспектив розвитку країн Австралії та Океанії.

Завдання 7.1. Охарактеризуйте співпрацю України з країнами Океанії та Австралійським Союзом за такими напрямками:

дата визнання України як незалежної країни;

дата встановлення дипломатичних відносин;

політичні відносини;

торговельно-економічні відносини (експорт, імпорт, основні напрями інвестування та найбільші інвестиційні проєкти в Україні);

культурно-гуманітарна співпраця;

наукове й освітнє співробітництво;

договірнo-правова база (кількість чинних документів);

українська громада;

наявність посольства України (територія розташування, офіційний вебсайт).

Методичні рекомендації

До складу регіону Австралії та Океанії входять понад 30 держав і територій, коротку характеристику яких наведено в табл. 7.1.

Океанія – це макрорегіон, який формують острови південно-західної та центральної частин Тихого океану. Більшість островів згруповано в архіпелаги. Вони тягнуться вздовж берегів Азії та Австралії.

Океанію традиційно розподіляють на три історико-етнографічні частини: Меланезію, Мікронезію і Полінезію. Назва «Меланезія» пов'язана з переважанням чорношкірих мешканців (від грецького слова «melas», що означає «чорний» та «nesos» – «острів»). До її складу входять Нова Гвінея, архіпелаг Бісмарка, острови Д'Антракасто, архіпелаг Луїзіада, Соломонові острови, острови Санта-Крус, Нові Гебриди (держав

Вануату), острови Нової Каледонії та ін. Найбільшу територію займає Нова Гвінея, яку деякі автори зараховують до Океанії.

Таблиця 7.1

Характеристика регіону Австралії та Океанії

Суверенні держави		Залежні території
за рівнем економічного розвитку	за державним устроєм	
I. Розвинуті країни – дві переселенські країни: Австралія, Нова Зеландія	I. Форми правління: 1. Республіки – 9. 2. Конституційна монархія – 1 (Тонга). 3. Країни у складі Співдружності (Великої Британії) – 4: Австралія, Папуа Нова Гвінея, Нова Зеландія, Тувалу	Французька Полінезія, Нова Каледонія (Франція), Гуам (США), Піткern (Велика Британія), Острови Кука (Нова Зеландія)
II. Країни, що розвиваються, – 12	II. Форми адміністративно-територіального устрою: 1. Унітарні держави – 12. 2. Федерації – 2 (Австралія, Федеративні Штати Мікронезії (ФШМ))	

Мікронезію названо так через малі розміри островів, переважно, коралового, а також вулканічного походження. Вона займає північно-західну частину Океанії, до якої входять Маріанські та Маршаллові острови, а також острови Кірибаті та Каролінські острови. Острови Мікронезії розсипані величезною акваторією Тихого океану площею 14 млн км².

У східній частині Тихого океану розташовано численні острови Полінезії. До її складу входять Гавайські острови, острови Самоа, Тонга, острови Французької Полінезії, Острови Кука, острів Пасхи та ін. Останніми роками чимало краєзнавців Нову Зеландію не зараховують до групи країн Океанії.

Можливо, це пов'язують із її віддаленим розташуванням щодо основної групи тихоокеанських островів, а можливо, із рівнем розвитку, який є значно вищим, ніж у будь-якій іншій країні Океанії. Остров'яни Полінезії мають багато спільного з культурою острова Фіджі, тому цей острів слід уважати перехідним від Полінезії до Меланезії.

Галузі спеціалізації регіону наведено в табл. 7.2.

Галузі спеціалізації регіону

Сільське господарство	Добувна промисловість	Рибальство	Обслуговування ВМ і ВП баз	Інші галузі
1) копра, тропічні фрукти – усі країни; 2) цукрова тростина – Фіджі, ФШМ, Маршаллові острови; 3) пальмова олія – Соломонові острови; 4) кава – Нова Каледонія, Папуа Нова Гвінея	1) фосфорити – Науру, Соломонові острови; 2) мідні руди, срібні руди, золото – Папуа Нова Гвінея; 3) нікелеві руди – Нова Каледонія; 4) марганцеві руди – Вануату; 5) нафта – Тонга	1) морська риба – Вануату; 2) рибні консерви – Самоа, Науру, Тонга; 3) видобуток перлів і перламутрових черепашок – Острови Кука, Французька Полінезія	1) Франції: Французька Полінезія (атол Муруроа); 2) США: Гуам, ФШМ, Уейк	Експорт поштових марок – Піткерн

Рекомендована література: [1 – 3; 5 – 8; 10 – 12; 14 – 17].

Завдання 7.2. Здійсніть аналіз умов ведення бізнесу в країнах Австралії та Океанії. Визначте перелік країн, де такі умови є найбільш сприятливими. Відповідь обґрунтуйте.

Методичні рекомендації

Для виконання завдання можна використовувати базу даних Світового банку, зокрема статистичні дані звітів Business Ready.

Субнаціональний проєкт збирає дані про бізнес-середовище та надає кількісну оцінку бізнес-середовища й ефективності бюрократії на місцевому адміністративному рівні в країні або регіоні. Методологія збирання даних ґрунтується на глобальному дослідженні Світового банку «Готовність до ведення бізнесу» (B-READY). Субнаціональний проєкт адаптує методологію B-READY до регіонального / субнаціонального контексту.

Рекомендована література: [1 – 3; 5 – 8; 11; 12; 17; 19].

Тема 8. Міжнародна економічна інтеграція

Практичне заняття 8 Міжнародна економічна інтеграція

Мета – дослідити участь України в міжнародних інтеграційних процесах.

Завдання 8.1. Дослідіть участь України у світових інтеграційних процесах. Проаналізуйте Харківський регіон як суб'єкт інтеграційних процесів. За результатами дослідження сформууйте презентацію і доповідь.

Завдання 8.2. Запропонуйте шляхи розвитку міжнародного бізнес-партнерства в Харківському регіоні.

Рекомендована література: [1 – 3; 5 – 8; 11; 12; 17].

Методичні рекомендації до написання есе

Загальна інформація

Есе містить індивідуальні враження та міркування автора з конкретного питання або предмета і не претендує на вичерпне трактування.

Есе передбачає висловлення автором своєї думки, особисту суб'єктивну оцінку предмета міркування, дає змогу нестандартного (творчого), оригінального висвітлення матеріалу.

Важливим під час написання есе є вміння здобувача вищої освіти критично мислити та втілювати свої міркування в академічній письмовій формі. Крім того, здобувачі вищої освіти напрацьовують навички ефективної роботи з інформацією та формування аргументації.

Під час написання есе здобувачі вищої освіти мають визначити коло інформації, яку слід опрацювати. Це формує навички розподілу інформаційних джерел за пріоритетними напрямками; аналізу та узагальнення прочитаної інформації.

У межах вивчення дисципліни «Країнознавство та організаційна поведінка іноземного підприємства» досліджують теоретико-методологічні

основи країнознавчих досліджень і питання організаційної поведінки іноземних підприємств. Визначений перелік тем (додаток А) охоплює всі теми, які викладають протягом курсу.

Вибір теми есе

Перелік тем есе наведено з урахуванням одночасного слухання курсу декількома групами.

Теми есе не можна повторювати, тобто кожен здобувач вищої освіти має свою тему.

Країну для теми вибирають відповідно до порядкового номера здобувача вищої освіти в групі. Така нумерація є наскрізною для всіх груп, що одночасно вивчають навчальну дисципліну. Якщо цю навчальну дисципліну одночасно вивчають три академічні групи, то здобувачі вищої освіти другої групи вибирають країну зі списку після здобувачів вищої освіти першої групи (якщо у першій групі 25 здобувачів вищої освіти, то здобувачів вищої освіти другої групи вибирають країни, починаючи із 26-ї за загальним переліком країн тощо).

Структура есе

Титульний аркуш (заповнюють за зразком додатка Б).

Вступ. Визначають актуальність питання, яку слід розкрити, тобто потрібно відповісти на запитання «Чому тема, яку я розкриваю, є важливою сьогодні?». Приблизна структура вступної частини: декілька абзаців, присвячених актуальності вибраної теми; один або декілька абзаців, присвячених працям вітчизняних та/або зарубіжних учених, та/або статистичним даним, які демонструють актуальність теми та підкреслюють ваш погляд на тематику дослідження; один або декілька абзаців щодо мети дослідження.

Основна частина передбачає розвиток аргументації й аналізу, а також обґрунтування на підставі наявних даних, інших аргументів і позицій щодо досліджуваного питання.

Відповідно до поставленого питання аналіз потрібно здійснювати на основі категорій «причина – наслідок». Причиною можуть бути особливості географічного положення (або регіональність), спеціалізація країни, геополітичні чинники, які характерні для країни та можуть впливати на неї, участь у міжнародних організаціях тощо. Наслідком є прямий

чи опосередкований вплив на розвиток країни в міжнародних економічних відносинах.

Якщо автором було використано цитати, запозичено таблиці чи графічні елементи або будь-який інший інформаційний матеріал у третіх осіб, у тексті має бути посилання на джерело, інакше буде визначено як плагіат.

Висновок – це узагальнені й аргументовані результати авторського дослідження теми. Автор підсумовує есе або ще раз наводить пояснення, підкріплює зміст і значення викладеного в основній частині. У висновку слід чітко висловити думку щодо теми есе на основі аргументів, наведених в основній частині.

Список використаних джерел містить перелік літературних і статистичних джерел, використаних для написання есе. Приклад оформлення використаних джерел наведено в додатку В.

Алгоритм написання есе

Підготовка до написання есе.

Першим етапом підготовки до написання есе є планування, яке включає такі завдання:

пошук літературних джерел за вибраною тематикою, які мають бути актуальними (тобто виданими за останні п'ять років). Літературні джерела, які можуть бути корисними для написання есе: подані для самостійного опрацювання в межах дисципліни; опубліковані на сайті бібліотеки університету (пошук за ключовими словами); оприлюднені в Google Scholar; статистичні дані, опубліковані на офіційних сайтах урядів країн, міжнародних організацій;

дослідження літературних джерел. Під час читання вибраних літературних джерел доцільно звертати увагу на аргументи автора і на те, заперечує або підтримує цей автор інші прочитані вами літературні джерела, для формування навичок критичного мислення;

формування плану викладення основного матеріалу. План роботи не має бути складним та перенавантаженим, головна мета – створити логічно структурований академічний твір.

Написання есе.

Для написання есе використовують виключно шрифт Times New Roman, кегль 14, нежирний. Міжрядковий інтервал – множник 1,5. Додаткові

відступи до і після абзацу слід видалити. Текст вирівнюють по ширині сторінки. Абзацний відступ – 1,25. Поля сторінки – по 2 см кожне.

Використання напівжирного та курсивного шрифту в есе не допускають.

Назви структурних елементів «Вступ», «Основна частина (назви розділів)», «Висновки», «Список використаних джерел» пишуть із великої літери і розміщують у центрі сторінки.

Від назви структурного елемента до початку тексту має бути відстань, яка дорівнює одному вільному рядку.

Обсяг есе:

вступ – одна повна сторінка;

основна частина – максимум три повні сторінки;

висновки – до однієї сторінки;

список використаних джерел – до 10 одиниць.

Список використаних джерел оформлюють за прикладом, наведеним в додатку В.

Посилання в тексті на літературні джерела подають у квадратних дужках. Їх нумерація відповідає порядковому номеру джерела в списку використаних джерел.

Оформлення таблиць. Нумерацію таблиць здійснюють у порядку їх розміщення в тексті (наприклад: «Таблиця 1», «Таблиця 2» і т. д.). Слово «Таблиця» з відповідним номером пишуть із великої літери з правої сторони сторінки. На наступному рядку по центру сторінки з великої літери пишуть назву таблиці.

Оформлення графічних об'єктів. Нумерацію всіх графічних об'єктів – графіків, діаграм, схем та інших об'єктів – здійснюють у порядку їх розміщення в тексті (наприклад: «Рис. 1», «Рис. 2» і т. д.). Номер і назву рисунка пишуть безпосередньо під об'єктом.

Критерії оцінювання

Перед написанням есе доцільно ознайомитися з критеріями оцінювання:

виконана робота має бути логічно-структурованою й містити такі ключові елементи: титульний аркуш, вступ, основну частину, висновки, список використаних джерел;

кожне есе проходить перевірку на плагіат, допустимий відсоток – 76 %;

текст має демонструвати знання здобувача вищої освіти з вибраної тематики дослідження, містити загальну аргументацію, зокрема аналіз проблеми та критичну оцінку ситуації, висновки мають бути аргументованими;

робота має відповідати встановленим вимогам до оформлення есе, наведеними у методичних рекомендаціях.

Методичні рекомендації до виконання індивідуального домашнього завдання

Індивідуальне домашнє завдання виконують у формі презентації. Така форма подачі матеріалу має кілька цінних аспектів, які сприяють розвитку навичок здобувачів вищої освіти:

1. *Навички публічних виступів.* Презентація вимагає від здобувача вищої освіти здатності говорити перед аудиторією. Це розвиває навички усного спілкування, чіткого вираження думок, а також навчає ефективно вести виступ перед групою людей.

2. *Аналітичні навички.* Для підготовки до презентації здобувачі вищої освіти мають дослідити й оцінити інформацію, проаналізувати ключові аспекти теми та визначити головні точки для включення в презентацію.

3. *Навички організації.* Створення презентації вимагає організації матеріалу, структурування інформації та вибору найкращих способів подачі матеріалу для досягнення мети виступу.

4. *Візуальна комунікація.* Розроблення слайдів для презентації допомагає здобувачам вищої освіти розвивати навички візуальної комунікації та графічного дизайну. Вони вчаться використовувати графіку, зображення та кольори для підсилення своїх ідей.

5. *Критичне мислення.* Здобувачі вищої освіти мають аналізувати і відбирати інформацію для включення в презентацію, розуміти її значення та застосування, а також визначати потенційні обмеження і протиріччя в інформації.

6. *Співпраця та комунікація.* Залежно від завдання здобувачі вищої освіти можуть здійснювати спільну підготовку до презентації, використовуючи навички співпраці та комунікації.

7. *Розвиток самодисципліни і відповідальності.* Підготовка до презентації вимагає планування та виконання завдань у визначений строк, що сприяє розвитку навичок самодисципліни та відповідальності.

8. *Уміння використовувати технології.* Робота з програмами для створення презентацій дозволяє здобувачам вищої освіти оволодіти цифровими інструментами, що є корисними в сучасному інформаційному світі.

9. *Підвищення впевненості.* Публічні виступи можуть допомогти здобувачам вищої освіти збільшити свою впевненість у собі та розвинути навички управління стресом.

10. *Поглиблене вивчення теми.* Для успішного виступу здобувачі вищої освіти зазвичай мають вивчити тему глибше, ніж для звичайної лекції, що сприяє кращому розумінню матеріалу.

Тема, структура та вимоги до виконання індивідуального домашнього завдання

Перелік тем індивідуального домашнього завдання наведено з урахуванням одночасного слухання курсу декількома групами (перелік тем наведено в додатку Г).

Теми індивідуального домашнього завдання не можна повторювати, тобто кожен здобувач вищої освіти має свою тему.

Тему індивідуального домашнього завдання вибирає для здобувача вищої освіти викладач серед переліку тем у межах тем лекцій, які слухають здобувачі вищої освіти.

Здобувач вищої освіти може запропонувати тему для індивідуального домашнього завдання, якщо вона буде відображати основні цілі навчальної дисципліни «Країнознавство та організаційна поведінка іноземного підприємства», а викладач може її схвалити.

Структура індивідуального завдання

Перший слайд – титульний – має містити назву теми індивідуального завдання, дані про виконавця (ПІБ, спеціальність, курс, група).

Основна частина – 7 – 15 слайдів.

Останній слайд – список використаних джерел.

Результати індивідуального домашнього завдання здобувач вищої освіти презентує публічно за попереднім погодженням змісту з викладачем.

Вимоги до оформлення індивідуального домашнього завдання

Індивідуальне домашнє завдання виконують за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення (Microsoft Power Point, Canva, Google Slides та ін.).

Виконане індивідуальне домашнє завдання завантажують на ПНС у відповідний розділ. Назва файлу має містити прізвище здобувача вищої освіти та літери ІНДЗ та мати одне з таких розширень: ppt, pptx, pdf.

Алгоритм виконання індивідуального домашнього завдання

1. Підготовчий етап.

пошук літературних джерел за вибраною тематикою, які джерела мають бути актуальними (тобто виданими за останні п'ять років). Літературні джерела, які можуть бути корисні для написання есе: подані для самостійного опрацювання в межах дисципліни; опубліковані на сайті Бібліотеки університету (пошук за ключовими словами); оприлюднені в Google Scholar; статистичні дані, опубліковані на офіційних сайтах урядів країн, міжнародних організацій;

дослідження літературних джерел. Під час читання обраних літературних джерел доцільно звертати увагу на аргументи автора і на те, заперечує або підтримує цей автор інші прочитані вами літературні джерела, для формування навичок критичного мислення;

формування плану викладення основного матеріалу. План роботи не має бути складним та перенавантаженим, головна мета – створити логічно структурований академічний твір.

2. Написання доповіді.

Доповідь має розкривати тему дослідження, містити статистичну, теоретичну та іншу релевантну інформацію. Статистичну інформацію

слід подати в динаміці за останні п'ять років. Літературні джерела мають бути актуальними, тобто за останні п'ять років.

Висновки, зроблені за результатами дослідження, потрібно аргументувати.

У тексті доповіді варто позначати перехід до наступного слайда, щоб презентаційний матеріал відповідав текстовому супроводу.

3. Формування презентації.

На слайдах доцільно використовувати мінімальну кількість тексту. Слід наповнювати презентаційний матеріал ілюстраціями, графіками та діаграмами для наочності.

Висновки та список використаних джерел потрібно презентувати на різних слайдах.

4. Презентація матеріалів.

Здобувач вищої освіти презентує результати виконання індивідуального домашнього завдання на лекції з подальшим обговоренням здобувачами вищої освіти та викладачем (на форумі в ПНС чи на онлайн-конференції в умовах дистанційного навчання).

Здобувач вищої освіти має до 10 хв для виступу.

Критерії оцінювання

Виконане індивідуальне домашнє завдання має бути логічно структурованим і містити такі ключові елементи: титульний слайд, основну частину, висновки, список використаних джерел.

Інформація, подана на слайдах, повинна відображати значущі результати дослідження, проведеного здобувачем вищої освіти.

Доповідь має демонструвати знання здобувача вищої освіти з вибраної тематики дослідження, містити загальну аргументацію, зокрема аналіз проблеми та критичне оцінювання ситуації. Висновки слід аргументувати.

Оцінювання індивідуального домашнього завдання проводять за такими критеріями:

1. Зміст і науковість.

Визначають глибину розуміння теми та її ключових аспектів; відповідність інформації завданню й темі; аргументацію та підтримання інформації доказами і джерелами.

2. Логічність і послідовність презентації.

Структура й організація: чітка структура презентації, зокрема вступ, розвиток і висновок.

Інтеграція слайдів, графіків і тексту для логічного розгортання інформації.

3. Візуалізація інформації.

Використання наочності (графіків, фотографій, діаграм тощо) для підсилення інформації.

4. Публічний виступ.

Змістовний і зрозумілий виступ перед аудиторією. Використання голосу та мови тіла для підсилення повідомлення. Здатність підтримувати контакт із аудиторією та взаємодіяти з нею.

5. Таймінг.

Дотримання виділеного часу для презентації. Здатність укладати інформацію у визначені часові межі.

6. Відповіді на запитання.

Здатність відповідати на запитання аудиторії з розумінням інформації й аргументувати свої відповіді.

7. Оформлення й академічна доброчесність.

Наявність бібліографічних посилань на використані джерела та статистичну інформацію.

Відсутність плагіату та правильне позначення цитат.

8. Загальне враження.

Загальне враження від презентації, її професійність, цікавість і релевантність.

Рекомендована література

Основна

1. Актуальні проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції України : матеріали 17-ї регіон. наук.-практ. конф. (14 трав. 2020 р., м. Дніпро) / за заг. ред. Л. Л. Прокопенка. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2020. – 392 с.
2. Близький Схід і Північна Африка як сфера інтересів України : аналіт. доп. / за ред. О. В. Литвиненка. – Київ : НІСД, 2020. – 85 с.
3. Лизогуб В. А. Країнознавство : підручник / В. А. Лизогуб ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2019. – 383 с.

Додаткова

4. Вебпортал Українського національного інформаційного агентства. – Режим доступу : <http://svit.ukrinform.ua/>.
5. Ексклюзивне інтерв'ю Ван Ї. інформаційному агентству Сіньхуа щодо китайсько-американських відносин від 07.08.2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ua.chineseembassy.org/rus/xwdt/t1804791.htm>.
6. Інформаційно-пошукова система, пристосована для пошуку інформації про країни світу. – Режим доступу : <http://www.geonames.de/cous.html>.
7. Матеріали ЄС і Ради Європи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.isi.gov.uk.
8. Офіційний сайт Європейського Союзу (ЄС). – Режим доступу : www.europa.eu.com.
9. Офіційний сайт Міжнародної групи аналізу конфліктів. – Режим доступу : www.intl-crisis-group.org.
10. Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України. – Режим доступу : <http://www.mfa.gov.ua>.
11. Офіційний сайт ООН. – Режим доступу : www.un.org.
12. Офіційний сайт Світового Банку. – Режим доступу : www.worldbank.org.

13. Офіційний сайт Центру аналізу подій в Центральній Азії та Закавказзі Університету імені Джона Хопкінса. – Режим доступу : www.casianalyst.org.

14. Офіційний сайт Центру політичних та соціальних студій Центральної Азії та Закавказзя. – Режим доступу : www.ca-c.org.

15. Офіційний сайт Центру Україно-Африканських досліджень. – Режим доступу : <http://cuar.in.ua/cuar/main>.

16. Офіційний сайт ЮНЕСКО. – Режим доступу : www.unesco.org.

17. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Дисципліна «Країнознавство та організаційна поведінка іноземного підприємства». – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=3723>.

18. Сайт проєкту Strategic Group Sofia. – Режим доступу : <http://sg-sofia.com.ua/pro-nas>.

19. B-READY Methodological Workshop presentations [Electronic resource]. – Access mode : <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/cbd52897bf64e0a527e5175b15dbf4a6-0540022023/b-ready-methodological-workshop-presentations>.

Додатки

Додаток А

Перелік тем для написання есе

1. Перспективи розвитку Австралії в міжнародних економічних відносинах.
2. Перспективи розвитку Австрії в міжнародних економічних відносинах.
3. Перспективи розвитку Азербайджану в міжнародних економічних відносинах.
4. Перспективи розвитку Албанії в міжнародних економічних відносинах.
5. Перспективи розвитку Аргентини в міжнародних економічних відносинах.
6. Перспективи розвитку Афганістану в міжнародних економічних відносинах.
7. Перспективи розвитку Бельгії в міжнародних економічних відносинах.
8. Перспективи розвитку Болгарії в міжнародних економічних відносинах.
9. Перспективи розвитку В'єтнаму в міжнародних економічних відносинах.
10. Перспективи розвитку Великої Британії в міжнародних економічних відносинах.
11. Перспективи розвитку Венесуели в міжнародних економічних відносинах.
12. Перспективи розвитку Вірменії в міжнародних економічних відносинах.
13. Перспективи розвитку Греції в міжнародних економічних відносинах.
14. Перспективи розвитку Грузії в міжнародних економічних відносинах.
15. Перспективи розвитку Данії в міжнародних економічних відносинах.
16. Перспективи розвитку Естонії в міжнародних економічних відносинах.

17. Перспективи розвитку Єгипту в міжнародних економічних відносинах.
18. Перспективи розвитку Ізраїлю в міжнародних економічних відносинах.
19. Перспективи розвитку Індії в міжнародних економічних відносинах.
20. Перспективи розвитку Індонезії в міжнародних економічних відносинах.
21. Перспективи розвитку Іраку в міжнародних економічних відносинах.
22. Перспективи розвитку Ірану в міжнародних економічних відносинах.
23. Перспективи розвитку Ірландії в міжнародних економічних відносинах.
24. Перспективи розвитку Ісландії в міжнародних економічних відносинах.
25. Перспективи розвитку Іспанії в міжнародних економічних відносинах.
26. Перспективи розвитку Італії в міжнародних економічних відносинах.
27. Перспективи розвитку Казахстану в міжнародних економічних відносинах.
28. Перспективи розвитку Катару в міжнародних економічних відносинах.
29. Перспективи розвитку Китаю в міжнародних економічних відносинах.
30. Перспективи розвитку Кіпру в міжнародних економічних відносинах.
31. Перспективи розвитку Колумбії в міжнародних економічних відносинах.
32. Перспективи розвитку Куби в міжнародних економічних відносинах.
33. Перспективи розвитку Латвії в міжнародних економічних відносинах.

34. Перспективи розвитку Литви в міжнародних економічних відносинах.

35. Перспективи розвитку Лівану в міжнародних економічних відносинах.

36. Перспективи розвитку Лівії в міжнародних економічних відносинах.

37. Перспективи розвитку Малайзії в міжнародних економічних відносинах.

38. Перспективи розвитку Марокко в міжнародних економічних відносинах.

39. Перспективи розвитку Мексики в міжнародних економічних відносинах.

40. Перспективи розвитку Молдови в міжнародних економічних відносинах.

41. Перспективи розвитку Нігерії в міжнародних економічних відносинах.

42. Перспективи розвитку Нідерландів у міжнародних економічних відносинах.

43. Перспективи розвитку Нікарагуа в міжнародних економічних відносинах.

44. Перспективи розвитку Німеччини в міжнародних економічних відносинах.

45. Перспективи розвитку Нової Зеландії в міжнародних економічних відносинах.

46. Перспективи розвитку Норвегії в міжнародних економічних відносинах.

47. Перспективи розвитку ОАЕ в міжнародних економічних відносинах.

48. Перспективи розвитку Оману в міжнародних економічних відносинах.

49. Перспективи розвитку Пакистану в міжнародних економічних відносинах.

50. Перспективи розвитку Панами в міжнародних економічних відносинах.

51. Перспективи розвитку ПАР у міжнародних економічних відносинах.

52. Перспективи розвитку Південної Кореї в міжнародних економічних відносинах.

53. Перспективи розвитку Північної Кореї в міжнародних економічних відносинах.

54. Перспективи розвитку Польщі в міжнародних економічних відносинах.

55. Перспективи розвитку Португалії в міжнародних економічних відносинах.

56. Перспективи розвитку Румунії в міжнародних економічних відносинах.

57. Перспективи розвитку Саудівської Аравії в міжнародних економічних відносинах.

58. Перспективи розвитку Сербії в міжнародних економічних відносинах.

59. Перспективи розвитку Сирії в міжнародних економічних відносинах.

60. Перспективи розвитку Сінгапуру в міжнародних економічних відносинах.

61. Перспективи розвитку Словаччини в міжнародних економічних відносинах.

62. Перспективи розвитку Сомалі в міжнародних економічних відносинах.

63. Перспективи розвитку Тайваню в міжнародних економічних відносинах.

64. Перспективи розвитку Туркменістану в міжнародних економічних відносинах.

65. Перспективи розвитку Туреччини в міжнародних економічних відносинах.

66. Перспективи розвитку Угорщини в міжнародних економічних відносинах.

67. Перспективи розвитку Узбекистану в міжнародних економічних відносинах.

68. Перспективи розвитку України в міжнародних економічних відносинах.

69. Перспективи розвитку Філіппін у міжнародних економічних відносинах.

70. Перспективи розвитку Франції в міжнародних економічних відносинах.

71. Перспективи розвитку Хорватії в міжнародних економічних відносинах.

72. Перспективи розвитку Чехії в міжнародних економічних відносинах.

73. Перспективи розвитку Чорногорії в міжнародних економічних відносинах.

74. Перспективи розвитку Швейцарії в міжнародних економічних відносинах.

75. Перспективи розвитку Швеції в міжнародних економічних відносинах.

76. Перспективи розвитку Японії в міжнародних економічних відносинах.

Приклад оформлення титульного аркуша есе

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Кафедра міжнародних економічних відносин

ЕСЕ

**на тему «Перспективи розвитку Чорногорії в міжнародних
економічних відносинах»**

Виконав(-ла):
здобувач(-ка) вищої освіти
спеціальності
292 «Міжнародні економічні
відносини»
групи 6.01.291.010.23.2
Луговий(а) В. В.

Приклад оформлення використаних джерел

1. Близький Схід і Північна Африка як сфера інтересів України : аналіт. доп. / за ред. О. В. Литвиненка. Київ : НІСД, 2020. 85 с.
2. NBER based Recession Indicators for the United States from the Period following the Peak through the Trough. URL: <https://fred.stlouisfed.org/series/USREC>.
3. Euro Area Business Cycle Dating Committee. URL: <http://cepr.org/content/euro-area-business-cycle-dating-committee>.
4. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
5. Інформаційно-пошукова система, пристосована для пошуку інформації про країни світу. – URL: <http://www.geonames.de/cous.html>.

Перелік тем для індивідуального домашнього завдання

1. Карибський басейн: економічні чинники майбутнього розвитку.
2. Основні гравці на сучасній міжнародній економічній арені.
3. Король Великої Британії: формальний статус чи безпосередній вплив на міжнародні економічні відносини.
4. Освоєння Арктики: екологічна проблема чи перспективи для світової економіки.
5. Секрети країн Африки: чому країни регіону в економічних рейтингах випереджають Україну.
6. Вступ до ЄС для країн Європи у світлі останніх подій.
7. Вплив регіональних конфліктів у країнах Близького і Середнього Сходу на світову економіку.
8. Нікарагуанський канал: загроза екології чи значне спрощення для міжнародної торгівлі.
9. Соціальні зміни в країнах Близького Сходу: особливості та вплив на міжнародні відносини цих країн.
10. Віддаленість країн Океанії: перевага чи недолік у сучасному світі.
11. Країни ОПЕК: взаємозв'язок економічних і політичних інтересів.
12. Перспективи ЄС: процвітання чи розпад.
13. Демографічна ситуація в Південно-Східній Азії як недооцінена економічна проблема в глобальному масштабі.
14. Питання біженців у Європі: сучасний стан, основні методи розв'язання, перспективи та економічні наслідки.
15. Країни Латинської Америки: соціальна бомба сповільненої дії.
16. Наркотрафік: проблема чи джерело збагачення для країни.
17. Основні соціально-економічні проблеми сучасного світу.
18. Японія та Південна Корея як прямий протекторат США в Східній Азії.
19. Канада: Британська співдружність чи економічна взаємодія зі США: Проблеми та перспективи вибору.
20. Сучасні невизнані держави: проблеми та перспективи міжнародної самоідентифікації для подальшого економічного розвитку.

21. Основні вектори розвитку України в міжнародних відносинах: проблеми та перспективи.
22. Китай: ключові чинники привабливості для міжнародної співпраці сьогодні.
23. Внутрішні проблеми Китаю: кореляція із зовнішнім успіхом.
24. Вплив пандемії COVID-19 на сучасні міжнародні економічні відносини.
25. Вплив Ватикану на сучасні економічні відносини у світі.
26. США – Мексика: сутність економічних взаємовідносин.
27. Перспективи структурних змін у ЄС.
28. Brexit: причини та наслідки для ЄС і світу.
29. Україна – ЄС : сучасний стан і перспективи взаємодії.
30. Індустрія 5.0: наслідки для міжнародного бізнес-середовища.
31. Індустрія 4.0: реальність для українського бізнесу.

Зміст

Вступ.....	3
Змістовий модуль 1. Основи країнознавчих досліджень та особливості розвитку країн світу	6
Тема 1. Методологічні основи країнознавчих досліджень	6
Практичне заняття 1. Методологічні основи країнознавчих досліджень	6
Тема 2. Організаційна поведінка іноземного підприємства.....	7
Практичне заняття 2. Поняття організаційної поведінки підприємства. Характеристика організаційної поведінки підприємства, ключові елементи.....	7
Тема 3. Країни Європи: економіка та міжнародне партнерство. Організаційна поведінка підприємств у країнах Європи	9
Практичне заняття 3. Особливості міжнародного партнерства європейських країн. Порівняльний аналіз умов ведення бізнесу в європейських країнах	9
Тема 4. Країни Азії: економіка та міжнародне партнерство. Організаційна поведінка підприємств у країнах Азії.....	12
Практичне заняття 4. Особливості розвитку та бізнес-середовище азійських країн	12
Тема 5. Країни Африки: економіка та міжнародне партнерство. Організаційна поведінка підприємств у країнах Африки.....	18
Практичне заняття 5. Порівняльний аналіз умов ведення бізнесу в Африці.....	18
Тема 6. Країни Північної та Латинської Америки: економіка і міжнародне партнерство. Організаційна поведінка підприємств у країнах Північної та Латинської Америки	20
Практичне заняття 6. Порівняльний аналіз найбільших американських транснаціональних корпорацій, що впливають на міжнародні відносини. Особливості розвитку та ділове середовище Латинської Америки	20

Тема 7. Країни Австралії та Океанії: економіка і міжнародне партнерство. Організаційна поведінка підприємств у країнах Австралії та Океанії	23
Практичне заняття 7. Аналіз особливостей розвитку бізнес-середовища Австралії та Океанії	23
Тема 8. Міжнародна економічна інтеграція	26
Практичне заняття 8. Міжнародна економічна інтеграція.....	26
Методичні рекомендації до написання есе	26
Методичні рекомендації до виконання індивідуального домашнього завдання.....	30
Рекомендована література.....	35
Основна	35
Додаткова	35
Додатки.....	37

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

КРАЇНОЗНАВСТВО ТА ОРГАНІЗАЦІЙНА ПОВЕДІНКА ІНОЗЕМНОГО ПІДПРИЄМСТВА

**Методичні рекомендації
до практичних завдань
для здобувачів вищої освіти спеціальності
292 «Міжнародні економічні відносини»
освітньої програми «Міжнародний бізнес»
першого (бакалаврського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Шкребень Роман Петрович**
Воронюк Євгенія Валеріївна

Відповідальний за видання *І. П. Отенко*

Редактор *Н. Г. Войчук*

Коректор *В. О. Дмитрієва*

План 2024 р. Поз. № 151 ЕВ. Обсяг 48 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*